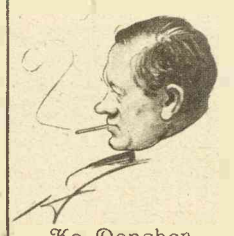
Ko Doncker's Schimmenspelen

Een ridder, onledig met het steekspel.

Een mooie tooverlantaarn voor groote-menschen. Fijne, geestige platen. Een allerpleizierigste explicateur. En een gezellig muziekje, dat er zoo heel-en-d'al bij hoort — Ziedaar Doncker's schimmenspel.

Ko Doncker, naar een teekening door Sassy.

Nauw had hij zijn voet
op aarde gezet,
Of iedereen greep verwoed
naar het palet.

Nu gaat het er op los.

Later komt een zekere Da Vinci den boel een beetje opfrisschen met zijn zoogenaamde Renaissance, waar hij groot gelijk in heeft. De bloeitijd der Vlaamsche en Hollandsche school, en der vermaarde Fransche school van Barbizon worden ons vertoond, en tenslotte geeft Doncker een kostelijke parodie op de Larensche binnenhuizenschool, waarbij je je tranen lacht.

Tijgers, door negers aan het zeel meegevoerd.

geschoten ruimte, met een meer dan een M.² wit lichtvlak middenin, is de lantaarn zelf; daarin zitten de uitvoerenden allen bij elkaar

Twee man schuiven de platen in het lichtvlak, vijf musiceeren er, en wel één op een piano, één op de viool, één op de fluit, één op de guitaar, één op de trommel. Doncker zelf staat in hun midden, en leidt de geheele vertooning. Hij zegt er met zijn mooie klankvolle stem, op pakkenden toon, den begeleidenden tekst bij op. En die tekst is voortreffelijk van geestigheid.

De verlichting bestaat uit een 50-kaars electrische lamp, die op zoowat een meter afstand van het witte vertoonvlak is aangebracht. De schimmen zijn in stroobord- en lichter karton gesneden figuren, menigmaal meesterlijk van snit en groepeering en soms dol-kluchtig van voorstelling.

De tekst van zoo'n schimmenspel is één enkel, en dus vrij omvangrijk vers, en al even aardig als de schimmen zelve, zoodat ik maar zeggen wil, dat ik alle respect heb voor den kunstenaar Doncker, eenvoudig, pretentieloos man als hij is, die toch maar zulke curieuze reeksen beelden en tevens zulke geestige gedichten daarbij bedenken en vervaardigen kon.

Doncker heeft drie schimmenspelen op zijn repertoire staan en wel „De liefde door alle tijden", „De geschiedenis der Schilderkunst" en „De Geschiedenis der Critiek".

„De Liefde door alle tijden".

Ah, ge moet ze de revue zien passeeren, al de menschen, die vanaf Adam tot u en mij met de liefde iets uitstaande gehad hebben, en dat zijn d'r wat! En Doncker vertoont ons eigenlijk nog maar alleen de voornaamste. Hij begint met ons de wonderlijkste oerdieren te vertoonen, en hoe ze, onbeschaafd als ze waren, krabden, trapten en ruïneerden, om eindelijk, wanneer weer gepolijste zeden intree in hun wereld doen, elkander in plaats van te krabben te liefkoozen, inplaats van te bijten te kussen. Daarna (ik spring heele tijdperken over, want anders kom ik met zoo'n omvangrijk materiaal op geen stukken klaar,) — daarna krijgen we een serie tooneelen uit het Oude Testament te bewonderen; we zien de Egyptenaren op den Nijl met hunne dames rondroeien, we zijn tegenwoordig bij Jozefs ontmoeting met Potiphar's echtgenoote; we zien Daelila Samson's weelderige lokken afsnijden, wat zijn kracht als sneeuw voor de zon verdwijnen doet, en wonen na dit snoode werk het bezoek bij, dat de Koningin van Saba brengt bij Koning Salomo; wij merken in haar gevolg een reeks van prachtige roofdieren op, waarvan wij een tweetal tijgers met bijbehoorende neger-voerlui kiekten.

We zien de schoone Helena met al de bekende narigheden in haar gevolg, als het beleg van Troje, en het befaamde paard. De Sabijnsche maagdenroof laat niet na, ons, zorgvolle ouders, broeders, grootouders, met afgrijzen te vervullen, onder de tonen van „Dat gaat naar Den Bosch toe, zoete, lieve Gerritje". We moeten het daarna aanzien dat onze voorvaderen, de Batavieren, om hun wettige echtgenooten harten-azen, of het pepernoten of vierduitstukken zijn; we zien ridders elkaar te lijf gaan om der wille van een jonge, of ook wel een oudere dame, en geen wonder, daar, volgens Doncker's opvatting, ridders individuen zijn, die „niet kunnen bestaan, zonder te hakken en te slaan". Wij kiekten voor onze lezers een van deze merkwaardige individuen, en keken ons verder de oogen uit op de wonderlijke bedrijven uit den tachtigjarigen oorlog, niet het minst op de inneming van Den Briel, een schimmengroep, zoo fraai en krachtig, dat wij het niet over ons hart konden verkrijgen er voor u, lezers, geen kiek van te maken. Niet veel later deden wij hetzelfde met een tweetal al even voortreffelijke groepen: een charge van Napoleontische huzaren en een span van 's keizers artillerie. En na een reeks van nog

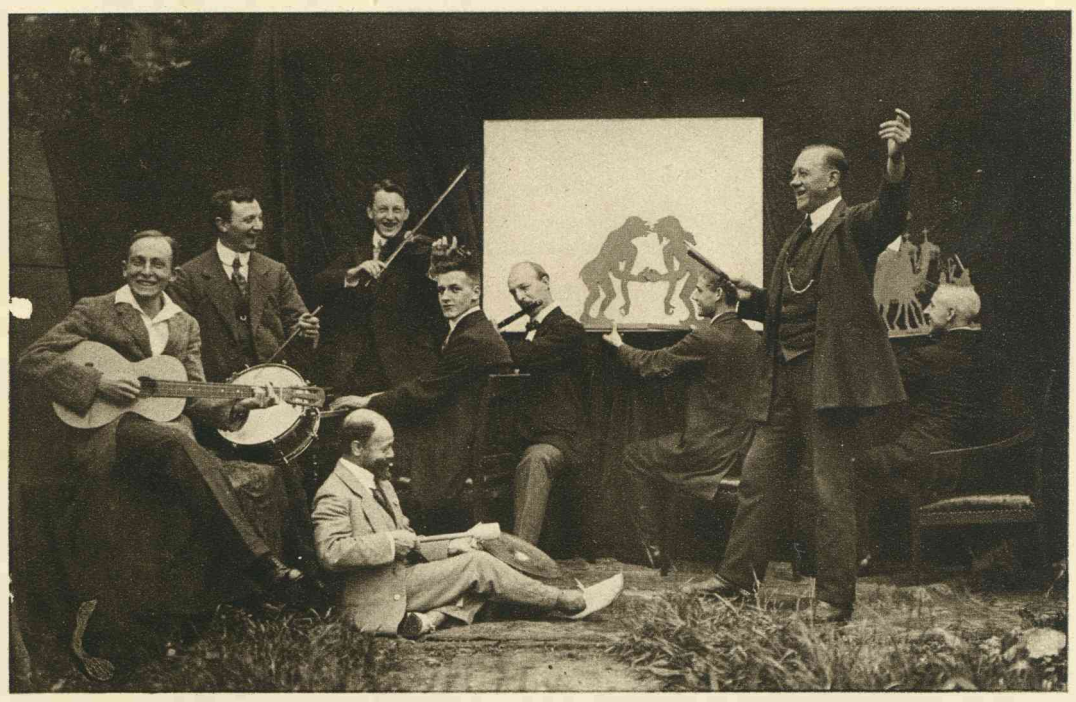

Artillerie van Napoleon.

vele genoeglijke beelden en verzen hoorden we Doncker's diagnose:

De liefde zweeft om den wereldbol
Van Philadelphia tot Zwol.

Op niet minder prettige manier behandelt deze kunstenaar „in woord en beeld" de Geschiedenis der Schilderkunst." Daartoe gaan wij terug tot den tijd van Adam en Eva.

Een kijkje achter de schermen bij een vertooning van het Schimmenspel.

Noach schildert zijn ark bruin, maar eigenlijk kan je dat nog geen schilderen noemen.

Doch daar verschijnt te midden der stortregens boven de ark een regenboog, en . . .

De regenboog! Ieder kent ze,
de iris,
Zonder welke de schilder een
redeloos dier is.
Mijn vrienden, hier kunnen
we eerst met fatsoen
Onz' intrede in de schilder-
kunst doen,
Want al dit water leert ons wel,
Dat thans de tijd rijp is
voor d'aquarel.

Egyptenaren, Grieken en Romeinen vertoonen ons daarna hun kunstwerken; eindelijk komt de beschermheilige der schilders, Sint Lucas met zijn stier, op het tapijt en

Luide critiseert een elk
Al dadelijk de moedermelk.

En, onverbeterlijk, gaat hij zoo ook in zijn heele verdere leven te werk. Als kind in huis en op school, en bij sport en spel, en later gehuwd, in huis-, tuin- en keuken-leven, kan hij zijn critischen kop onmogelijk dichthouden.

Daarbij komt nog, dat

Hij denkt dat zijn ergernis,
De heele publieke opinie is.

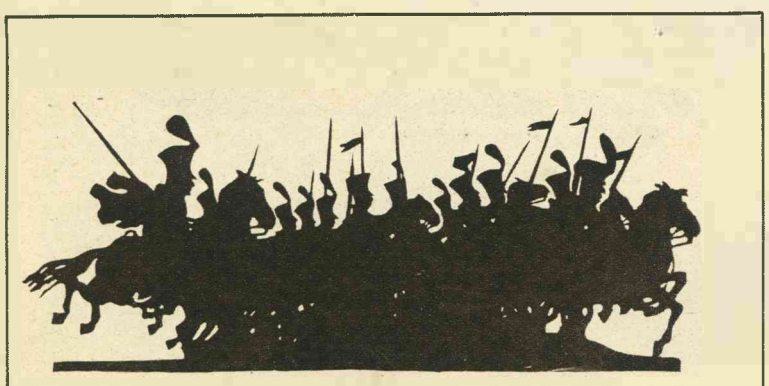
En het gaat daar gaandeweg ook wel een beetje op lijken; tenminste wat diegenen onder de critici betreft, die zich publiekelijk in de pers gaan uitspreken, om ten gerieve van het publiek hun meening over tooneel, schilderkunst, muziek en aanverwante artikelen in de ochtendbladen te doen afdrukken. Tot groot ongerief echter menigmaal van den betrokken kunstenaar, die, op zijn beurt natuurlijk ook critisch, den criticus, die hem afkamt, eveneens afkamt en den prijzenden recensent op zijn beurt prijst.

Maar als de criticus hem verzwijgt,
Denkt hij, dat-ie een beroerte krijgt.

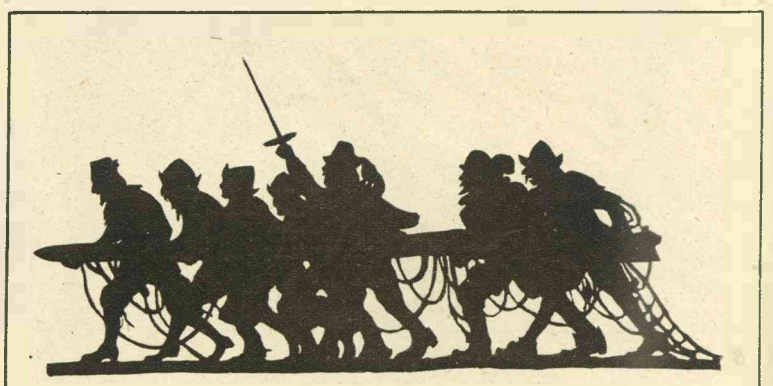
Nu, wat den kunstenaar Doncker aangaat, deze zal waarlijk niet tot een beroerte behoeven over te gaan; immers om strijd schonk de critiek zijn fijn en geestig werk den lof welke het dubbel en dwars toekwam, en wij aarzelen niet onzen lof nog daaraan toe te voegen.

Onzen lof plus de opwekking zoo'n leutig schimmenspel te gaan kijken en hooren zoodra ge er maar de kans toeziet. Denkt er aan, gij allen die dit leest. En dat zijn er, zoo hopen wij, velen.

S.

Napoleontische Charge.

Bestorming van Den Briel.